

POSTANOWIENIE

Dnia 29 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z wniosku W. T.
przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
o emeryturę rolniczą,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 29 października 2020 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 7 lutego 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 25 maja 2018 r., sygn. akt V U (...) Sąd Okręgowy w B. oddalił odwołania od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 19 stycznia 2018 r., odmawiającej przyznania W. T. prawa do emerytury rolniczej na podstawie art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 19 lutego 2018 r. o odmowie przyznania emerytury rolniczej, na podstawie art. 19 ust. 2 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 7 lutego 2019 r., sygn. akt III AUa (...)w pkt I. oddalił apelację od powyższego wyroku, w pkt II. przyznał ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w (...) r.pr. D. Ż. 120 zł powiększone o należny podatek od towarów i usług tytułem kosztów pomocy prawnej w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd drugiej instancji uznał, że ze względu na okoliczność, iż wnioskodawca urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r. Sąd Okręgowy prawidłowo zaliczył mu do stażu emerytalnego wyłącznie okresy podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników i opłacania z tego tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku wnioskodawca zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj: 1. art. 19 ust. 2 w zw. z art. 20 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2016 r., poz. 277 z późn. zm.) poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i tym samym oddalenie odwołania, a polegające na niezaliczeniu skarżącemu do okresów ubezpieczenia emerytalno- rentowego okresu od dnia 4 września 1986 r. do dnia 13 marca 1987 r. jako pracy w gospodarstwie rolnym rodziców; 2. art. 19 ust. 2 o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2016 r., poz. 277 z późn. zm.) poprzez: - bezzasadne przyjęcie, że skarżący nie zaprzestał działalności rolniczej, - niezaliczenie do stażu emerytalnego skarżącego okresów zatrudnienia poza rolnictwem od ukończenia przez skarżącego 16 roku życia do 13 marca 1987 r., - pominięcie, iż skarżący zaprzestał działalności rolniczej; 3. art. 19 ust. 2 o ubezpieczeniu społecznym rolników poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że skarżący nie spełnił łącznie wszystkich warunków wskazanych w art. 19 ust 2 podczas gdy, skarżący legitymuje się ponad 30-letnim stażem pracy w gospodarstwie rolnym oraz zaprzestał działalności rolniczej oraz ukończył 60 lat;

Skarżący podniósł ponadto zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego mające istotny wpływ na wynik sprawy tj.: a) naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. 1. art. 233 § 1 k.p.c. polegające na dowolnej a nie swobodnej ocenie materiału dowodowego i dokonanie przez Sąd pierwszej instancji pobieżnej oceny materiału dowodowego, z której sąd wyprowadził nieuprawnione wnioski oraz niewyjaśnieniu wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy poprzez pominięcie istotnych dla sprawy dowodów, co w konsekwencji doprowadziło do uznania, że ubezpieczony nie spełnił warunków do przyznania prawa do emerytury rolniczej i tym samym niesłusznego oddalenia odwołania skarżącego, 2. art. 328 § 2 k.p.c. polegające na uzasadnieniu orzeczenia w sposób uniemożliwiający przeprowadzenie jego kontroli i w rezultacie brak wystarczającego wskazania w

pisemnych motywach rozstrzygnięcia jakie okresy podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu złożyły się na okres 27 lat 11 miesięcy 26 dni, podczas gdy wskazane przepisy nakładają na Sąd taki obowiązek; brak dokonania analizy w zakresie okresów kiedy miały miejsce przerwy skarżącego w zatrudnieniu poza rolnictwem w wymiarze 3 miesięcy i 27 dni, których Sąd nie zaliczył do stażu emerytalnego skarżącego oraz brak odniesienia się przez Sąd drugiej instancji do okoliczności zaprzestania przez skarżącego działalności rolniczej;

Mając powyższe na uwadze skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz uchylenie orzeczenia Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd pierwszej instancji, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi drugiej instancji w zmienionym składzie, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji i rozstrzygnięcie sprawy co do istoty poprzez uwzględnienie odwołania od decyzji organu i przyznanie skarżącemu prawa do emerytury rolniczej, a także o zasądzenie od organu na rzecz odwołującego się kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych, w tym także kosztów zastępstwa procesowego oraz o rozpoznanie skargi kasacyjnej na rozprawie.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uzasadnił oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej, występowaniem istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzebą wykładni przepisów.

W ocenie wnoszącego skargę jest ona oczywiście uzasadniona, gdyż w toku postępowania apelacyjnego i podejmowanych czynności związanych z wydaniem zaskarżonego orzeczenia nie została zrealizowana ani funkcja rozpoznawcza, ani kontrolna Sądu drugiej instancji oraz z powodu naruszenia przez Sąd drugiej instancji art 233 § 1 k.p.c. poprzez niedokonanie oceny wiarygodności i mocy dowodów na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego.

Skarżący wskazał, że istota zagadnienia prawnego zawarta jest w sposobie interpretowania przepisów art. 19 ust. 1, 2 i 2, a także art. 20 ust. 1., 2 i 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2016 r., poz. 277 z późn. zm.). Nie jest bowiem jasne jakie okresy (przykładowo kiedy

można zaliczyć ubezpieczonemu staż pracy w gospodarstwie rolnym rodziców, kiedy organ winien zaliczyć staż pracy poza rolnictwem) i w jakim wymiarze można zaliczać do 30-letniego stażu emerytalno-rentowego wymaganego dla uzyskania emerytury rolniczej.

Wobec powyższego istnieje potrzeba wykładni w/w przepisów bowiem wywołują poważne wątpliwości interpretacyjnej i rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Ponadto, zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien zatem wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia. Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w

konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego.

Jeśli wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazuje na oczywistą zasadność skargi (tak jak w ocenianej sprawie), to w jego uzasadnieniu powinny się znaleźć odpowiednie wywody potwierdzające tę okoliczność. Skarga jest bowiem oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurekcyjnej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wywodu prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638). Trzeba też przypomnieć, że podczas gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania - z uwagi na jej oczywistą zasadność niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r.,

I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967).

W przedstawionym w skardze kasacyjnej „zagadnieniu prawnym” powołano się na problem, że spór w rozstrzyganej sprawie sprowadza się do kwestii sposobu interpretowania przepisów art. 19 ust. 1, 2 i 2, a także art. 20 ust. 1., 2 i 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2016 r., poz. 277 z późn. zm.). Nie jest bowiem jasne jakie okresy (przykładowo kiedy można zaliczyć ubezpieczonemu staż pracy w gospodarstwie rolnym rodziców, kiedy organ winien zaliczyć staż pracy poza rolnictwem) i w jakim wymiarze można zaliczać do 30-letniego stażu emerytalno-rentowego wymaganego dla uzyskania emerytury rolniczej.

Całokształt sprawy skłania do wniosku, że w sprawie nie występują wskazane w skardze przesłanki do jej rozpatrzenia w postępowaniu kasacyjnym. Stosownie bowiem do stanowiska orzecznictwa, zasada równości z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP nie stanowi podstawy do znoszenia zróżnicowania ubezpieczonych w systemie rolniczym i powszechnym, gdyż sytuacje tych ubezpieczonych nie są porównywalne. Wprowadzenie rozwiązania z art. 20 ust. 3 ustawy z 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników realizuje nie tylko odrębność ubezpieczenia społecznego rolników ale jednocześnie porządkuje relacje między systemem powszechnym i rolniczym. Urodzonym po 31 grudnia 1948 r. nie zalicza się do

okresów wymaganych do emerytury rolniczej okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu w systemie powszechnym (art. 20 ust. 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, jednolity tekst: Dz.U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 ze zm.) – wyrok Sądu Najwyższego z 9 marca 2011 r., III UK 83/10, OSNP 2012 nr 7-8 poz. 99.

Biorąc powyższe pod uwagę, należy również zauważyć, że twierdzenia skargi stanowią polemikę z ustaleniami faktycznymi i oceną dowodów dokonaną przez Sądy obydwu instancji, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej. Sąd Najwyższy związany był ustaleniami faktycznymi oraz oceną materiału dowodowego dokonaną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Z powyższych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzeczono jako w sentencji.